

Preek

Zondag 10 maart 2019, 10.00 uur (1^e van de 40 dagen)

Voorganger: ds. Bert de Wit

Leefregel: De tien woorden (Deuteronomium 5:6-21)

Lezing van het Evangelie: Lucas 4:1-13

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

In hoeverre kun je kiezen wie je wilt zijn?

Ik vrees dat dat tegenvalt: je hebt als mens niet zoveel te kiezen. We worden geboren op een bepaalde plaats, in een bepaalde tijd. We krijgen een pakket genetisch materiaal mee van onze ouders en voorouders. En het schijnt dat heel veel beslissingen die wij nemen worden bepaald door neuro-chemische processen in onze hersens. Wie ik ben wordt dus grotendeels bepaald externe factoren, door dingen buiten mijzelf: omstandigheden, DNA, prikkels in de prefrontale cortex. Wat kan ik er aan doen, dat ik ben wie ik ben?

Toch gaat het in het evangelie om de keuze wie je wilt zijn.

In elk geval gaat het daarom in het verhaal dat wij hebben gelezen. Het verhaal over Jezus die op de proef wordt gesteld in de woestijn. Jezus wordt in de woestijn voor een duivels dilemma gesteld: 'Wie wil je zijn: een god of een mens?'

Drie keer houdt de duivel hem een keuzemogelijkheid voor. En hij zegt daarbij: 'Als je de Zoon van God bent....' Laat dat dan eens zien!

Waarom zou je honger lijden als je God bent? Een god hoeft toch niet te lijden? Als je God bent, dan kun je toch zelfs van stenen brood maken? Wie wil je nou eigenlijk zijn?

Als je de Zoon van God wilt zijn, laat dat dan eens zien!

Het is een bijzonder verhaal, over de verzoeking van Jezus. Het wordt verteld door Matteüs en Lucas. Marcus vat het verhaal samen in één regel. Maar in alle gevallen wordt het aan het begin verteld, voorafgaand aan alle andere verhalen over Jezus.

Het bijzondere van dit verhaal is dat er niemand bij was. Jezus was alleen in de woestijn. Er waren geen leerlingen bij die het konden navertellen. Misschien heeft Jezus zelf er iets over verteld aan zijn leerlingen. Maar hoe dan ook, het wordt in de evangeliën verteld als een soort roepingsverhaal. Als een antwoord op de vraag hoe het is begonnen. Hoe kwam Jezus er toe om de weg te gaan die hem uiteindelijk zou brengen tot een gruwelijk, eenzaam einde? Wat bracht hem er toe om te kiezen voor die lijdensweg?

Om dat te begrijpen moeten we eerst even kijken naar wat vooraf ging.

Het verhaal begint vlak na de doop van Jezus in de Jordaan. Toen hij werd gedoopt daalde de heilige Geest op hem in de gedaante van een duif. En er klonk een Stem uit de hemel die iets zei wat ieder mens graag zou willen horen: 'Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind Ik vreugde'.

Daarna volgt een geslachtslijst van Jezus, die begint met: 'Jezus was, zoals algemeen werd aangenomen de zoon van Jozef' - maar die eindigt met: '...de zoon van God'.

Jezus heeft dus eerst de stem van God gehoord die zei: 'Jij bent mijn Zoon'. Dan krijg je dat geslachtsregister dat eindigt met: '...zoon van God'. En dan klinkt in de woestijn dat duivelse stemmetje: 'Als jij de zoon van God bent...'

Er zijn dus twee 'stemmen' die op hem inpraten. De stem van God, van de Geest die hem vervuld heeft, en de stem van de tegenstander, de duivel. Er is een stem die zegt: 'Jij bent mijn geliefde Zoon', en een vileine tegenstem: 'O ja? Ben jij Gods Zoon?.' De keuze waar Jezus voor staat is, door welke stem hij zich zal laten leiden.

Voor ons is het van belang om te zien, dat dit verhaal niet alleen over Jezus gaat. Lucas vertelt dat Jezus veertig dagen verbleef in de woestijn. Dat is een verwijzing naar het volk van Israël dat veertig jaar rondzwierf in de woestijn. En het is niet voor niets, dat wij in de kerk dit verhaal lezen op de eerste zondag in de 40-dagentijd. Je zou het als het verhaal van alle mensen kunnen zien. Het zwerven in de woestijn kun je zien als een gelijkenis van het leven op aarde. De woestijn als een beeld van 'deze wereltijd' – om met Willem Barnard te spreken.

Woestijn betekent, dat wij nog niet op onze bestemming zijn. Het moet nog beginnen: we zijn geroepen om op weg te gaan. Maar zelfs dat is nog niet helemaal duidelijk. In de woestijn word je aangesproken door verschillende stemmen. Wij zullen moeten kiezen naar welke stem wij luisteren. Zoals Jezus moest kiezen tussen de stem van God en de stem van de duivel.

De Stem die hem aansprak als Zoon van God: 'Dat ben jij!'

En de tegenstem die er een vraagteken achter: 'O ja? Ben jij dat?'

De vraag is hoe wij die stemmen kunnen onderscheiden. In de praktijk blijkt dat knap lastig te zijn.

Want in de praktijk leeft een mens in twee werelden: de wereld waar je op hoopt en de wereld waarvoor je vreest. Wij leven tussen hoop en vrees.

Soms zie je iets van die wereld waarop je hoopt. Het zijn vaak maar kleine dingen: een bloeiende magnolia, een vriendelijke groet, scholieren die opkomen voor het klimaat.

Vaak zie je iets van de wereld waarvoor je vreest: hufferigheid, klimaatverandering, oorlog, onrecht, vluchtelingen.

Je kunt op twee manieren kijken. Dan zie je twee werelden in de ene werkelijkheid.

De vraag is: wie wil je zijn?

Je kunt niet kiezen tussen de twee werelden. Je kunt niet kiezen tussen hoop en vrees. Want je leeft in de praktijk tussen hoop en vrees. En het kan nog alle kanten op. Jij kunt nog alle kanten op. Je kunt de weg van hoop volgen, maar ook de weg van vrees. Je kunt de stem volgen die jou hoop geeft, maar ook de tegenstem die je doet vrezen voor het ergste.

Welke stem krijgt jouw vertrouwen? Voor wie wil je gaan?

Stel je voor: je vergaat van de honger. Je hebt veertig dagen gevast in de woestijn. En dan fluistert een stem: 'Als jij Gods Zoon bent, zegt dan tot die steen, dat hij brood wordt'.

Waarom zou jij honger lijden als dat niet nodig is? Wil je soms het hongerigste jongetje uit de klas zijn?

En: 'Als je Gods Zoon bent', waarom grijp je dan niet in? Dan kun jij de zaak toch gewoon naar jouw hand zetten? Een zoon van god hoeft met geen mens rekening te houden!

En: 'Als je Gods Zoon bent', laat dan eens zien dat God jouw Vader is. Een goede vader zal zijn zoon toch nooit laten vallen? Laat jouw godsvertrouwen maar eens zien en spring van de tempel. 'Als je Gods Zoon bent...'

Daar gaat het dus om: als je Gods Zoon bent, wie ben je dan, wat doe je dan?

Jezus had het kunnen doen. Hij had de stenen in brood kunnen veranderen. Hij heeft later toch ook duizenden mensen te eten gegeven met vijf broden en twee vissen? Die menigte van mensen die hem volgden, tot in de wildernis, de woestijn?

'Stuur ze toch weg!' zeiden zijn leerlingen. 'Laat ze naar de dorpen gaan om voedsel en onderdak te zoeken.'

Maar toen zei Jezus: 'Geven jullie hun te eten!' Stuur ze niet weg. Maak je er niet van af, het zijn jouw medemensen. Geef ze zelf te eten!

En toen deed Jezus vóór hoe dat moest: door te bidden en te delen.

Hij leerde zijn leerlingen bidden: 'Geef *ons* heden ons dagelijks brood'. Je bidt niet om brood voor je zelf alleen. Je bidt ook voor je medemens.

En het wonder dat Jezus deed, toen hij die menigte te eten gaf, dat deed hij niet om te bewijzen dat hij goddelijke krachten had. Daarmee liet hij zien hoe je mens moet zijn op aarde: door te delen van het schaarse brood, in de wildernis die deze wereld is.

Jezus kiest in de woestijn consequent om te luisteren naar de stem die zegt: 'Jij bent mijn geliefde Zoon!' Hij kiest er voor om Zoon van God te zijn. Wat betekent dat dan?

Dat betekent precies het tegenovergestelde van wat die tegenstem zegt: 'Als jij zoon van God bent, maak dan van die stenen brood'. De tegenstem roept Jezus op om God te zijn. Niet zo'n

kwetsbaar, hongerig, weerloos mens. De tegenstem ziet God als een grote Egoïst die zich alles kan veroorloven, iedereen aan zich onderwerpt en met niemand rekening hoeft te houden. Kennelijk ziet Jezus God anders.

Ja, Jezus kiest er voor om Zoon van God te zijn. Maar dat betekent voor hem, dat hij juist níet zo wordt als die grote Egoïst. Voor Jezus betekent Zoon van God zijn, dat hij medemens wil zijn van alle mensen. Zo ziet Jezus kennelijk God: als Eén die machtig is om lief te hebben, die er niet is om gediend te worden maar om te dienen, die als Enige bereid is om te geven zonder iets terug te verlangen. Zo is God, volgens Jezus!

Het is onbegrijpelijk: God is een verzoeking voor zichzelf! God wil niet als god zijn.

God is mens geworden. God heeft gekozen voor de mensen.

Daar gaat het om in dit verhaal.

En als wij net als Jezus worden, dan mogen ook wij zonen en dochters van God zijn!

‘Ja, maar wij zijn Jezus niet!’ – zeggen wij dan. Wij hebben niet een goddelijke natuur, zoals Jezus. Zo proberen wij ons er weer van af te maken. Van onze roeping om mens te zijn op aarde.

De godheid van Jezus blijkt niet uit zijn goddelijkheid, maar juist in zijn mens zijn. God heeft alles in die mens gestoken. Jezus was vervuld van de Geest. En in die Geest is Hij bij ons en in ons. Hij is eeuwig en altijd onze metgezel. Hij heeft gekozen om metgezel van alle mensen te zijn, op onze verwarrende, moeizame tocht door de woestijn.

Daarom valt er iets te kiezen voor ons mensen. Wij mogen en kunnen kiezen om net als Jezus te worden – die het ons heeft voorgedaan: ‘Een mens te zijn op aarde...’

Amen.